

KUKA
HUOMAA
MUT?

CHECK-LISTA

EROA HARKITSEVALLE TAI ERONNEELLE

Eroon liittyy paljon erilaisia asioita, joita on hyvä huomioida, ja joiden hoitamiseen kannattaa varata aikaa. Tähän listaan on koottu asioita, joita kannattaa huomioida riippumatta siitä millaisesta suhteesta olet eroamassa. Eroa harkitessa ja miettiessä on hyvä hakea apua ja tukea parisuhteen pulmiin ennen eropäätöksen tekemistä. Huolellinen asioiden keskustelu voi auttaa eron jälkeisissä asioissa, jos kuitenkin päädytte eroon.

MUISTA AINAKIN NÄMÄ.

Erilaiset suhteet ja ero

Avoero

- Avoliiton eropäätöksen tekeminen, kun parisuhdetta tai yhteistaloutta ei enää ole, avoliitto päättyy. Yhteistaloudessa puoliset ovat olleet vähintään viisi vuotta avoliitossa tai heillä on yhteinen lapsi.

Avioerohakemus on kaksivaiheinen:

- Kirjallinen avioerohakemus (oikeus.fi) oman asuinpaikkakunnan kärjäoikeudelle. Hakemuksen jättöä seuraa vähintään puolen vuoden harkinta-aika.
- Harkinta-ajan jälkeinen avioeroon tuomitseminen tulee hakea kärjäoikeudelta. Hakemus on toimitettava vuoden sisällä harkinta-ajan alkamisesta tai avioero raukeaa.
- Puolisot ovat asuneet erillään keskeytyksettä viimeiset kaksi vuotta, avioeron voi saada ilman kuuden kuukauden harkinta-aikaa.

Muut erot

- Rekisteröidyn parisuhteen purun hakeminen kärjäoikeudelta. Sovelletaan samoja säännöksiä kuin avioeroon.
- Kaksi vuotta keskeytyksettä jatkuneen asumuseron myötä tapahtunut ero.

Asuntoasiat ja muutto

- Yhteiseen kotiin liittyvät päätökset ja sopimukset: jääkö puolisoista jompikumpi asumaan entiseen yhteiseen kotiin, vai myydäänkö tai vuokrataan se.
  - Yhteiseen kotiin liittyvät maksut (sähkö, vesi, vakuutus).
  - Muuttoilmoitus ja osoitteen muutos (maistraatti ja posti).
  - Vanhemman on ilmoitettava vapaamuotoisesti toiselle vanhemmalle aikomuksestaan muuttaa asuinpaikkaansa, jos muutolla on vaikutusta huollon tai tapaamisoikeuden toteutumiseen. Ilmoitus tulee tehdä vähintään 3kk ennen suunniteltua muuttoa (pl. pakottavat tilanteet). Ilmoitus kannattaa tehdä kirjallisesti.
  - Molemmilta vanhemmilta tulee olla suostumus lapsen muuttoon toiselle paikkakunnalle, jos vanhemmilla on yhteishuoltajuus. Suostumus kannattaa tehdä kirjallisena. Suostumus vaikuttaa mm. lapsen osoitteen muutokseen, varhaiskasvatus- ja koulupaikan sekä neuvolapalveluiden saantiin. Jos suostumusta ei ole, tulee odottaa tuomioistuimen päätös ennen varhaiskasvatus- ja koulupaikan sekä neuvolapalveluiden saantia.
-

Omaisuuuden jako

Avoliitto

- Omaisuuuden ositus, voidaan tehdä, kun avioerohakemus on laitettu vireille.
Omaisuuuden osituksessa puolisoitten yhteenlaskettu netto-omaisuus jaetaan puoliksi.
  - Osapuolet tekevät keskenään sopimuksen
  - Lakimiesten avustuksella (sopimusositus)
  - Ei yhteisymmärrystä, pesänjakaman hakeminen käräjäoikeudelta (toimitusositus), pesänjakajan päätös omaisuuden jaosta, päätöksestä ei voi valittaa käräjäoikeuteen
  - Sovittelu
- Omaisuuuden erottelu, kun olemassa on avioehto.

Avoliitto

- Omaisuuuden jako avopuolisoiden välillä:
  - Jos avoliittolaki ei ole sovellettavissa: molemmat pitävät oman omaisuutensa ja omat velkansa
  - Jos avoliittolaki on sovellettavissa:
    - ◆ Molemmat pitävät oman omaisuutensa ja omat velkansa
    - ◆ Erottelusopimus
    - ◆ Mahdollisuus vaatia hyvitystä
    - ◆ Mahdollisuus hakea pesänjakaja toimittamaan erottelu (ks. avoliitto)

Lapseen / lapsiin liittyvät asiat

Suunnitelmat ja lapsen mielipiteen selvittäminen

- Vanhemmuussuunnitelman täyttäminen (stm.fi) ennen vanhempien keskinäisen sopimuksen tekoa tai lastenvalvojalle menoa
- Lapsen ajatusten, toiveiden ja kysymysten selvittäminen ja huomioiminen häntä itseään koskevissa asioissa. Vanhemman vastuulla on tehdä päätökset, kuullen lapsen mielipiteen.

Vanhempien keskinäinen sopimus lapseen / lapsiin liittyvissä asioissa

- Lapseen / lapsiin liittyvien sopimusten valmistelu yhdessä toisen vanhemman kanssa.
Sopimuspakkoa ei ole kirjattu lakiin.
  - Lapsen huolto: yhteishuoltajuus, yksinhuoltajuus tai rajoitettu yhteishuolto (lasten valvojan tai käräjäoikeuden päätös tehtävänjaosta).
  - Lapsen asuminen: kumman vanhemman luona lapsi on kirjoilla.
Lapsi voi olla kirjoilla vain yhdessä osoitteessa.
  - Lapsen elatus: Miten lapsen kulut jakautuvat vanhempien kesken.
Vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta elatuskykynsä mukaisessa suhteessa.
  - Lapsen tapaamiset: Miten lapsi tapaa vanhempaa, jonka luona ei ole kirjoilla ja kuinka muu yhteydenpito suunnitellaan toteutuvan. Lapsen tapaamiset voidaan vahvistaa myös muulle kuin huoltajalle. Tämä edellyttää vanhemmuussuhteeseen verrattavaa suhdetta lapsen ja asianosaisen välillä.
- Vanhempien keskinäinen / yhteinen sopimus lapseen/lapsiin liittyvistä asioista (huoltoon, asumiseen, tapaamisiin ja elatukseen liittyen).

Lasta / lapsia koskevien sopimusten tekeminen lastenvalvojalla

- Lastenvalvojalle ajan varaaminen lapsen / lapsiin liittyvien sopimusten tiimoilta (huoltoon, asumiseen, tapaamisiin ja elatukseen liittyvät sopimukset).
  - Lapseen / lapsiin liittyvät sopimukset lastenvalvojalla (huolto-, tapaamis-, asumis- ja elatussopimukset).
-

Sosiaalilautakunnan vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen perustuvat tapaamiset

- Tuetut tapaamiset: valvoja on käytettävissä tapaamisen ajan ja tukee lasta ja vanhempaa tarpeen mukaan.
- Valvotut tapaamiset ovat viimesijaisin järjestely. Valvonta on intensiivisempää, koska valvoja on koko tapaamisen ajan näkö- ja kuuloyhteydessä lapseen ja vanhempaan.
- Valvotut vaihdot: valvoja huolehtii, että lapsi siirtyy vanhemmalta toiselle niin, etteivät vanhemmat kohtaa toisiaan.

Sovittelut ja tuomioistuin

- Perheasioiden sovittelu. Palvelua on saatavilla kunnasta riippuen kasvatusta- ja perheneuvolasta tai Perheasian neuvottelukeskuksesta.
- Asiantuntija-avusteinen huoltoriidan sovittelumenettely kärjäoikeudessa eli Follo-sovittelu (huoltoon, asumiseen, tapaamisiin ja elatukseen liittyvät sopimukset)
  - Sovitteluun pääsyä haetaan vapaamuotoisella hakemuksella yksin tai yhdessä lapsen asuinpaikan kärjäoikeudesta
- Jos lapsen asioissa ei päästä sopimukseen: asioiden vieminen tuomioistuimen ratkaistavaksi
  - Huoltoriita (huoltoon, asumiseen tai tapaamiseen liittyvä) vireille hakemuksella
  - Elatusapuriita (lapsen elatus) vireille kanteella
    - ◆ Kärjäoikeus voi antaa väliaikais määräyksen
    - ◆ Kärjäoikeus voi pyytää olosuhdeselvityksen
    - ◆ Sovinnon voi tehdä missä vaiheessa tahansa
    - ◆ Suositeltavaa käyttää lakimiestä apuna

Lapsen asiat

- Lapsen kouluun tai päiväkotiin yhteydenotto perhetilanteen muutoksen vuoksi. Vanhemman on mahdollista varata päiväkodilta Lapset Puheeksi -keskustelu-aika tai sopia lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (vasu) päivittämistä.
  - Lapsen päiväkotipaikan hakeminen/siirtäminen, jos asuinalue tai paikkakunta vaihtuu.
  - Lapselle koulupaikan selvittäminen, jos asuinalue tai paikkakunta vaihtuu. Lähikoulu määräytyy lapsen virallisen osoitteen perusteella.
  - Koulukuljetus. Lainsäädäntö mahdollistaa koulukuljetuksen molempien vanhempien luota, jos kunta niin päättää.
  - Lasten harrastuksiin liittyvistä käytännöistä ja harrastusmaksuista sopiminen.
-

Pankkiasiat

Yhteisomistusten purku

- Yhteiset lainat, lainojen takaukset / takaajat
- Yhteiset tilit ja käyttöoikeudet
- E-laskut yhteisissä asioissa (sopiminen, katkaisu / siirto)
- Säästöt ja sijoitukset
- Testamentit

Lapset

- Lasten pankkitilit ja niiden käyttöoikeudet
-

Suostumukset, luvat, lähiomaiset

- Sairaalan lähiomaiset (kanta.fi)
- Työpaikalla lähiomaiset
- Lasten päiväkotit, koulu tai harrastukset – lähiomainen/yhteyshenkilö

Tuet

- Kelan tukien hakeminen, katkaisu, uudelleen tarkastaminen
    - Yleisen asumistuen hakeminen (lapsi lasketaan lähivanhemman ruokakuntaan kuuluvaksi, lapsen vuoroasuminen ei vaikuta etuuksiin)
    - Lapsilisän ohjautuminen/hakeminen
(maksetaan vain toiselle vanhemmalle, vanhemmat voivat keskenään sopia kummalle vanhemmalle lapsilisä maksetaan, jos ei sopimusta: maksetaan lähivanhemmalle)
    - Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen hakeminen (lähivanhempi)
    - Elatustuen hakeminen (edellyttää vanhempien tekemää elatussopimusta, jota toinen vanhempi ei noudata)
    - Kotihoidon tuen tai yksityisen hoidon tuen hakeminen
    - Toimeentulotuen hakeminen
-

Vakuutukset ja muut huomiotavat käytännön asiat

- Lasten vakuutusasiat (irtisanominen, uusien vakuutusten kilpailutus ja hankinta, mahdolliset edunsaajamuutokset)
  - Vanhempien vakuutusasiat (irtisanominen, uusien vakuutusten kilpailutus ja hankinta, mahdolliset edunsaajamuutokset)
  - Sukunimen muutokseen liittyvät hakemukset (mm. ajokortti, kortit, passi)
  - Asianajajan / oikeusavun hakeminen
  - Puhelinliittymät, puhelin maksut (sopiminen, katkaisu / siirto)
  - Internet-maksut (sopiminen, katkaisu / siirto)
  - Kortit (sopiminen, katkaisu / siirto)
  - Bonuskortit (sopiminen, katkaisu / siirto)
-

Vertaistuki ja ammattiapu

- Sairaalan lähiomaiset (kanta.fi)
- Työpaikalla lähiomaiset
- Lasten päiväkotit, koulu tai harrastukset – lähiomainen/yhteyshenkilö
- Eroseminaari
- Vanhemman neuvo-vertaistukiryhmä tai muu vertaistukiryhmä
- Keskusteluapu ammattilaisen luona
- Lapsen keskusteluapu tai vertaisryhmätoiminta
- Perheasiain neuvottelukeskus
- Perheasioiden sovittelu
- Kriisikeskus
- Perheneuvola
- Chatit

